

ВЕРБА — ЖИВИЙ СВІДОК

Відгук на публікацію «Палали хати, мов свічі»

Читаючи нарис в «Рідному краї» жителя с. Пустомити Андрія Пилипея, не можна забути тих днів і що робили фашисти в нашому селі Коростятин (зараз Малинівка). Так, дійсно, на Покрову в церкві св. Параскеви нашого села відправлялася Божа служба в присутності сотні бійців УПА. У цей день фашисти з села Воскодави забрали до 50 чоловік і в Тучині розстріляли. Хтось німцям доніс, що відбувається в Коростятині. І вони вирішили спалити наше село.

Це нещастя сталося в неділю після св. Покрови. Люди, нічого не знаючи, пішли в церкву. Пішли і мої батьки. Я з братом Василем і сусідом Михайлом гралися на городі з собачкою. Коли бачимо, летить літак «рама» в сторону Межиріч. Летить, ну й що? Хіба це перший раз, що летить літак? Але через хвилин десять бачим — летить назад над самісіньким селом і став скидати з себе ніби парашутистів. Ми стали бігти, щоб побачити. Та це були не парашутисти, а бомби і ящики з під бомб, які летіли, страшно завиваючи.

Одна бомба мала впасти на церкву. Проте попала у вербу, яка росте неподалік зараз. Друга в сусідки Катерини Переходько розірвалася. Третя — в канаву проти ясена, де я зараз живу, і один порожній ящик з-під бомб — у сусіда коло нашої хати.

Після цього появились в небі ще два літаки і почали стріляти запальними кулями по солом'яних стріхах будинків. Люди бігли з церкви хто куди.

Прибіг і мій батько з матір'ю та бабусею. Він забрав нас, дітей, а також і сусідських Михайла і його сестру Пріську, зачинив до льоха, а сам у дворі спостерігав трагічною подією. Побіг до того ящика з бомбами, а в ньому було аж 24 штуки. Прибіг до нас і каже, що горить село. Який це був переляк, не можна уявити.

Потім батько знову виглянув з льоха і побачив, що на лузі, під вербою, стоять німецькі автомашини, а солдати біжать вулицями села. Батько заквив льоха зсередини, і всі притаїли дух.

Через якийсь час хтось став стукати у двері льоха і по-польськи кричав, щоб відчинили двері, а якщо ні, то буду стріляти. Батько змушений був відкрити льоха. І ми побачили, що стоїть німець з автоматом. Він сказав, щоб виходили. Ми всі вийшли і побачили, що горить село.

До цього німця підключився ще один і нас повели вулицею, що йде на с. Воскодави. Там верба, біля неї стояли автомашини. Нас було вісім душ: батько, мати, бабуся, сестра, брат, я і двоє сусідських дітей. З-під верби нам було страшно дивитися, як горіло село, як ревла худоба, кричали свині. Німці тягли до верби різне майно і вантажили на автомашини. Несли з дворів кури, гуси. А тут один німець приніс з нашої хати посуд з пирогами і молоком. Перед нашими очима почав трохи від'їдати принесене. Коли бабуся побачила це, підійшла до німця і вилаяла його. Сказала, он діти голодні і вирвала з його рук усе. Німецький офіцер побачив це і засміявся. Проте не смів вистрілити в бабусю.

Через деякий час німці привели ще кількох чоловіків і жінок. Це — Василя Токарця, Мирона Поліщука, Данила Поліщука, а також Пріську Коберську з дочкою Галиною. Німці заставили усіх носити побиті вівці від Василя Сірочука, який жив недалеко від цієї верби. Забрали і в нас корову, свині. Птиця згоріла і наше все господарство: хата, хлів, клуня і те, що було в них.

Дійшла черга і до нас. Німецький офіцер закомандував всім сідати в автомашину. Ми всі остовпіли. Бо нас мали везти на смерть. Чоловіки стали батькові казати: «Антоне, проси його, ти ж знаєш німецьку мову». Батько був в Німеччині у полоні з польської армії. За два роки й вісім місяців дещо навіть добре говорив по-німецьки.

Батько послухав людей і став просити, щоб відпустив нас, пожалів дітей. Офіцер вагався, але наполягав на своєму. Та батько все його просив. Тоді німець батьку сказав:

— Якщо будете доповідати німцям на пост, що знаходиться в Горбакові на мосту, коли в селі будуть партизани, то відпустим.

Батько про це сказав людям. Люди порадили:

— Кажі, що будем повідомляти, аби вирватися з їхніх рук. А там побачимо.

Офіцер ще раз попередив і сказав до всіх:

— Ідіть по домівках.

Всі ми рушили. Діти йшли попереду, а нас собою прикривали старші. Адже німці стояли наготові з автоматами, дивилися нам вслід.

Коли вийшли з вулиці в село, на звороті попадали на коліна і так розповзались в різні боки. Будівлі догоряли. Гасити їх не було кому, люди рятували свої душі.

Подітися не було куди. Все згоріло. Мати родом з с. Чудниця. До ранку ми були в її батьків. Пожили в них трохи, а потім по одинці розбрелися по сім'ях інших родичів. Це був важкий час, але пережили.

... Прошло відтоді багато років, але забути цього лиха ніяк не можна. Було вбито з літака двох — це сусіда Миколу Переходька і мою хресну бабусю Ярину Поліщук.

Зараз мені 61 рік. Маю шість онуків. І коли з ними іду на город, біля верби завжди згадую колишнє і розповідаю їм. А раніше синам розповідав про те горе, яке бачила ця верба. Вона росте і тепер. Крім старших людей, вона також свідок наших колишніх бід.

Микола ШАНДРУК,
житель с. Малинівка.